

**UCHWAŁA NR XLIX/331/18
RADY MIEJSKIEJ W DUKLI**

z dnia 19 stycznia 2018 r.

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2018-2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późniejszymi zmianami), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późniejszymi zmianami) oraz art. 4¹ ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późniejszymi zmianami), Rada Miejska w Dukli uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2020, zwany dalej „Programem”.

§ 2. Program stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza Burmistrzowi Dukli oraz Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dukli.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

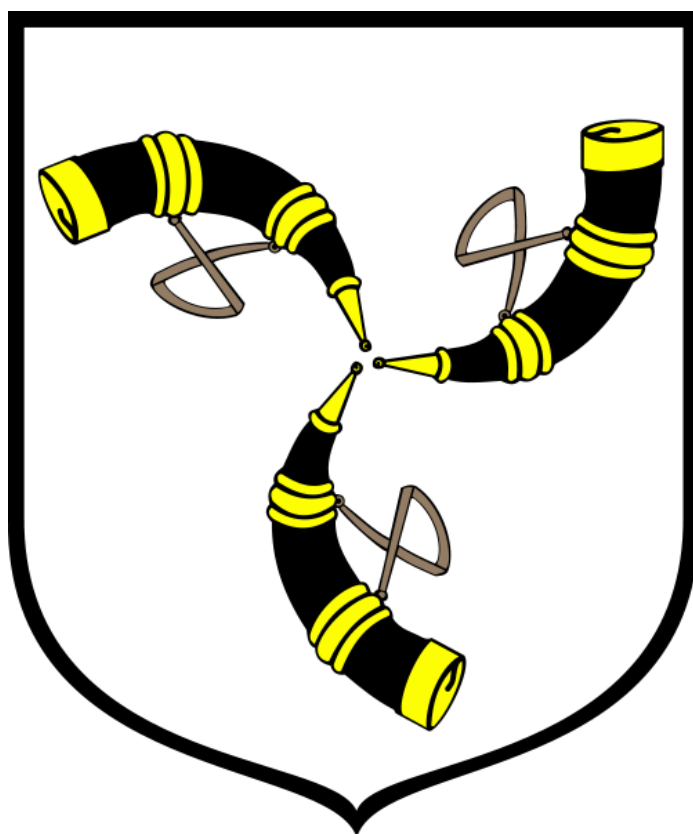
Andrzej Dzedzic

Załącznik do uchwały Nr XLIX/331/18

Rady Miejskiej w Dukli

z dnia 19 stycznia 2018 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Dukla w latach 2018-2020

Styczeń 2018

I WPROWADZENIE

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest wyzwaniem dla każdego, kto z racji wykonywanej profesji, pełnionej funkcji czy osobistego bądź zawodowego zaangażowania podejmuje trud przeciwstawiania się ogromowi krzywd jakich doświadcza wiele rodzin w swoich domach. Podejmowanie działań w takich sytuacjach wymaga wiedzy i profesjonalnych umiejętności, tak aby skutecznie powstrzymać sprawców przemocy i nie przyczyniać się do pogarszania sytuacji ofiar.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz. U. z 2015 r. poz.1390) nakłada na gminy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, w szczególności poprzez działania edukacyjne, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, wskazuje m.in. jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą.

Konieczność podejmowania zdecydowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn.zm.) oraz Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn.zm.).

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dukla na lata 2014-2020, przyjęta w dniu 30 grudnia 2013 r. Uchwałą Nr XLIII/275/13 Rady Miejskiej w Dukli przyjmuje jako jeden z celów strategicznych pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zahamowanie zjawiska alkoholizmu oraz budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy. Jednym z kierunków działań do zrealizowania celów operacyjnych jest opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz

prowadzanie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wypracowanie form współpracy z lokalnymi placówkami pomocowymi, instytucjami, które pomagają osobom uzależnionym i ich rodzinom.

W związku z tym, że realizacja poprzedniego programu dobiegła końca wraz z końcem 2017 r. konieczne stało się opracowanie nowego. Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020.

Większość działań przedstawionych w Programie ma charakter długofalowy, a zatem ich realizacja rozciągnie się na lata. Podczas realizacji Programu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie mogą ulec zmianie w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin itp. Wobec tego w kolejnych latach należy określać szczegółowe zadania dla wszystkich podmiotów, które będą realizowały Program.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dukła na lata 2018 -2020 ma wieloletnią perspektywę.

II CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Definicja problemu przemocy

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako przemoc należy rozumieć :

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny - osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny, a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Istnieje wiele mitów i stereotypów, które przyczyniają się do pogłębiania tego problemu. Panuje pogląd, że przemoc dotyczy tylko rodzin z tzw. marginesu społecznego i jest związana wyłącznie z alkoholem. Drugim problemem jest stereotyp, że w sprawach rodzinnych nie można się wtrącać. Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wielu sprawców przemocy domowej krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60 % pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Obecny stan badań wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo- skutkowego między przemocą a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

2. Przemoc w rodzinie charakteryzuje tym, że:

- 1) jest ona intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę i podporządkowanie sobie ofiary,
- 1) jest skutkiem nierównowagi sił pomiędzy sprawcą a ofiarą przemocy (sprawca ma przewagę fizyczną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną nad ofiarą).
- 2) narusza prawa i dobra osobiste ofiary - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- 3) powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Tabela nr 1. Rodzaje przemocy

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG POTENCJALNYCH ZACHOWAŃ
Przemoc fizyczna	- działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne, - bicie, duszenie, kopanie, policzkowanie, wykręcanie rąk, przypalanie, popychanie
Przemoc psychiczna	- bezpośrednie działanie krzywdzące, wykorzystujące mechanizm procesów psychologicznych, - poniżanie, ośmieszanie, lekceważenie, bagatelizowanie, izolowanie, wyszydzanie, zawstydzanie, obwinianie, obrażanie, ubliżanie, używanie wulgaryzmów, wzbudzanie lęku, przerażenia, bezradności
Przemoc seksualna	- działanie w obszarze zachowań seksualnych, naruszające intymność pożycia, - zmuszanie do czynnego bądź biernego udziału w czynnościach seksualnych, przedmiotowe traktowanie, wykorzystanie drugiego człowieka do celu uzyskania zaspokojenia seksualnego.
Przemoc ekonomiczna	- dotyczy warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy, - odbieranie lub ograniczanie dostępu do środków finansowych lub dóbr materialnych, niszczenie mienia, uniemożliwianie podjęcia pracy.
Zaniedbywanie	- niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, medycznych i emocjonalnych osób zależnych, a także niezapewnienie im podstawowych warunków bytowych.

Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Sprawca zwykle zaczyna od uszczypliwej uwagi, lekkiego popchnięcia, siarczystego przekleństwa by po jakimś czasie dopuścić się ciężkiego uszkodzenia ciała, wymyślnych psychicznych tortur, trwałego skaleczenia czy zabójstwa.

Na prawdopodobieństwo występowania zjawiska przemocy w rodzinie ma wpływ wiele różnorodnych czynników tj.:

- **normy społeczne i kulturowe** - przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dziećmi, mężczyzn nad kobietami (kobieta powinna być uległa), przyzwolenie na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci,
- **status ekonomiczny** – negatywne emocje związane z niskimi zarobkami lub niepewną sytuacją z zatrudnieniem,
- **alkoholizm** – nadużywanie alkoholu, który zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością, ogranicza kontrolowanie własnych zachowań oraz oceny rzeczywistości,
- **dziedziczenie wzorca przemocy** – bycie ofiarą lub świadkiem przemocy w dzieciństwie znacznie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w życiu dorosłym,
- **osobowość osoby doznającej przemocy,**
- **osobowość sprawcy.**

Tabela nr 2 – Charakterystyka ofiar i sprawców przemocy

OFIARY PRZEMOCY	SPRAWCY PRZEMOCY
Niska samoocena	Niska samoocena i poczucie niedostosowania
Wysoka zależność od partnerów	Poczucie izolacji i braku wsparcia społecznego
Izolacja społeczna	Zaburzenia psychiczne (lęk, depresja)
Depresja	Nadużywanie alkoholu, narkotyków
Podporządkowanie się	Słaba kontrola impulsów i zachowania antyspołeczne
Niepokój	Zaborczość, zazdrość i lęk przed odrzuceniem
Poczucie winy, podporządkowanie się	Zrzucanie winy na innych, okazywanie agresji i przemocy w odpowiedzi na prowokację
Zniekształcone ambicje	Problemy społeczno-ekonomiczne (złe warunki mieszkaniowe, bezrobocie, trudności finansowe)

Ambiwalentne poczucie lojalności	Doświadczenie przemocy w dzieciństwie
Nadużywanie alkoholu, narkotyków	Przeniesienie złości spowodowanej niezadowoleniem z pracy, stresem w pracy lub niekorzystnymi wydarzeniami życiowymi

Charakterystyczna dla zjawiska przemocy w rodzinie jest również tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości i zachowań, które są nazywane cyklami przemocy, w których obserwuje się następujące fazy:

- **pierwsza faza narastania napięcia** - charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastają sytuacje konfliktowe, sprawca budzi lęk członków rodziny, traci nad sobą kontrolę. W tej fazie ofiara staje się uległa, stara się załagodzić konflikty, uspokaja agresora, spełnia jego zachcianki lub unika go.
- **druga faza gwałtownej przemocy** – sprawca wyładowuje swoje negatywne emocje i agresję na ofierze, dochodzi do wybuchu gniewu, do którego może doprowadzić nawet drobna sprawa. Na tym etapie dochodzi do zastosowania jawnej, świadomej przemocy w różnych jej formach. Ofiara natomiast jest bezradna, nie ma wpływu na zachowanie agresora, może towarzyszyć jej uczucie szoku, wstydu, poczucia winy.
- **trzecia faza miodowego miesiąca** - jest to faza, w której sprawca, po wybuchu agresji obiecuje poprawę, często wyraża skruchę, deklaruje zmianę zachowań, przeprosza ofiarę oraz stara się naprawić z nią relację. Sprawca przemocy w domu okazuje wówczas ofierze dużo ciepła i uczucia, a zachowanie sprawcy nie budzi zastrzeżeń. Wszystkie takie pozytywne sytuacje budzą w ofierze nadzieję zmiany sprawcy przemocy.

Po przejściu wszystkich tych etapów przemocy zjawisko może powtórzyć się, zaczynając od pierwszej fazy, jednak wszystkie zachowania z poszczególnych faz mogą być wtedy bardziej nasilone. Jednak może zdarzyć się również tak, że przeprosiny i obietnice z ostatniego etapu przemocy spełnią się i sprawca poprawi swoje zachowanie wobec ofiary już na stałe.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które - choć odwieczne – dopiero od kilkunastu lat istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych.

Aby przerwać złą historię wokół pojedynczej ofiary i zmienić jej sytuację, oczywiście

nie wystarczy wiedzieć, że w Polsce występuje przemoc w rodzinach i jest ona kwalifikowana jako przestępstwo. Nie wystarczy nawet motywacja do pomagania, potrzebne są konkretne umiejętności, emocje i przekonania osób pomagających. Aby osiągnąć zamierzony cel, niezbędne jest podejmowanie działań przez reprezentantów wielu służb, a co ważniejsze muszą oni działać razem.

III ZASOBY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE –ANALIZA SWOT

1. Zasoby instytucjonalne Gminy Dukla:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli,
- 2) Komisariat Policji w Dukli,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dukli,
- 4) placówki oświatowe,
- 5) placówki ochrony zdrowia,
- 6) organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.
- 7) Zespół Interdyscyplinarny

2. Adresaci Programu

- 1) osoby dotknięte przemocą domową w szczególności dzieci i młodzież, współmałżonkowie lub partnerzy życiowi, osoby starsze i niepełnosprawne,
- 2) osoby stosujące przemoc,
- 3) świadkowie przemocy domowej,
- 4) społeczność lokalna,
- 5) osoby i instytucje podejmujące działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc domową, szczególnie członkowie ZI.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących powodzenie.

Zastosowanie analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wskazuje się na

czynniki wewnętrzne tj. silne i słabe strony oraz czynniki zewnętrzne tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny zagrożonych przemocą (świadomość problemu, ograniczeń oraz zaangażowanie w udzielanie pomocy)2. Dostęp do bezpłatnego poradnictwa psychologicznego,3. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych do indywidualnych przypadków przemocy w rodzinie w tym prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”4. Realizowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dukła na lata 2014-2020 oraz innych programów m.in. dotyczących uzależnień oraz wspierania rodziny.5. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym6. Dotychczasowa współpraca służb i instytucji w ramach zespołów interdyscyplinarnych i grup interwencyjnych7. Duże doświadczenie w pracy z zespołami interdyscyplinarnymi, praca	<ol style="list-style-type: none">1. Mało rozwinięta sieć placówek udzielających długookresowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.2. Brak mieszkań chronionych.3. Ograniczona aktywność i brak chęci i woli sprawców przemocy do terapii grupowej w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego4. Istniejące stereotypy wśród części społeczeństwa odnośnie przemocy w rodzinie, które utrudniają skuteczne wsparcie osób potrzebujących5. Trudności z rozpoznawaniem zjawiska przemocy, mylenie konfliktów w rodzinie, w sąsiedztwie, w bliskim otoczeniu.

<p>interdyscyplinarna w przypadku złożonych sytuacji problemowych.</p> <p>8. Zwiększająca się ilość informacji dotyczących oferty pomocowej dla osób doświadczającej przemocy w tym dostępność do pomocy prawnej i psychologicznej w siedzibie MOPS w Dukli</p>	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akceptacja społeczna dla działań instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemocy 2. Funkcjonowanie Powiatowego Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Krośnie 3. Zwiększenie dostępności i skuteczności programów terapeutycznych dla ofiar przemocy 4. Wzrost świadomości społecznej 5. Ustawowe uregulowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozwalające rozwijać różne działania ochronne, interwencyjne, pomocowe dla wszystkich uczestników procesu-rodzin dotkniętych przemocą, ofiar i sprawców, instytucji interwencyjnych, pomocowych. 6. Kompetencja w funkcjonowaniu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym rosnące kompetencje wszystkich pracowników służb i instytucji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatywne wzorce zachowań społecznych 2. Problemy związane z uzależnieniami w rodzinach 3. Brak wydolności wychowawczej rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych 4. Obojętność społeczna wobec przemocy w rodzinie, niechęć osób poszkodowanych do ujawniania przemocy 5. Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc. 6. Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora 7. Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar. 8. Niejasne uregulowania prawne. 9. Brak psychiatry i neurologa dziecięcego. 10. Zagrożenie wypaleniem zawodowym kadry pracującej w obszarze

zaangażowanych w pomaganie rodzinom dotkniętych przemocą domową	przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
--	---------------------------------------

IV SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE DUKLA

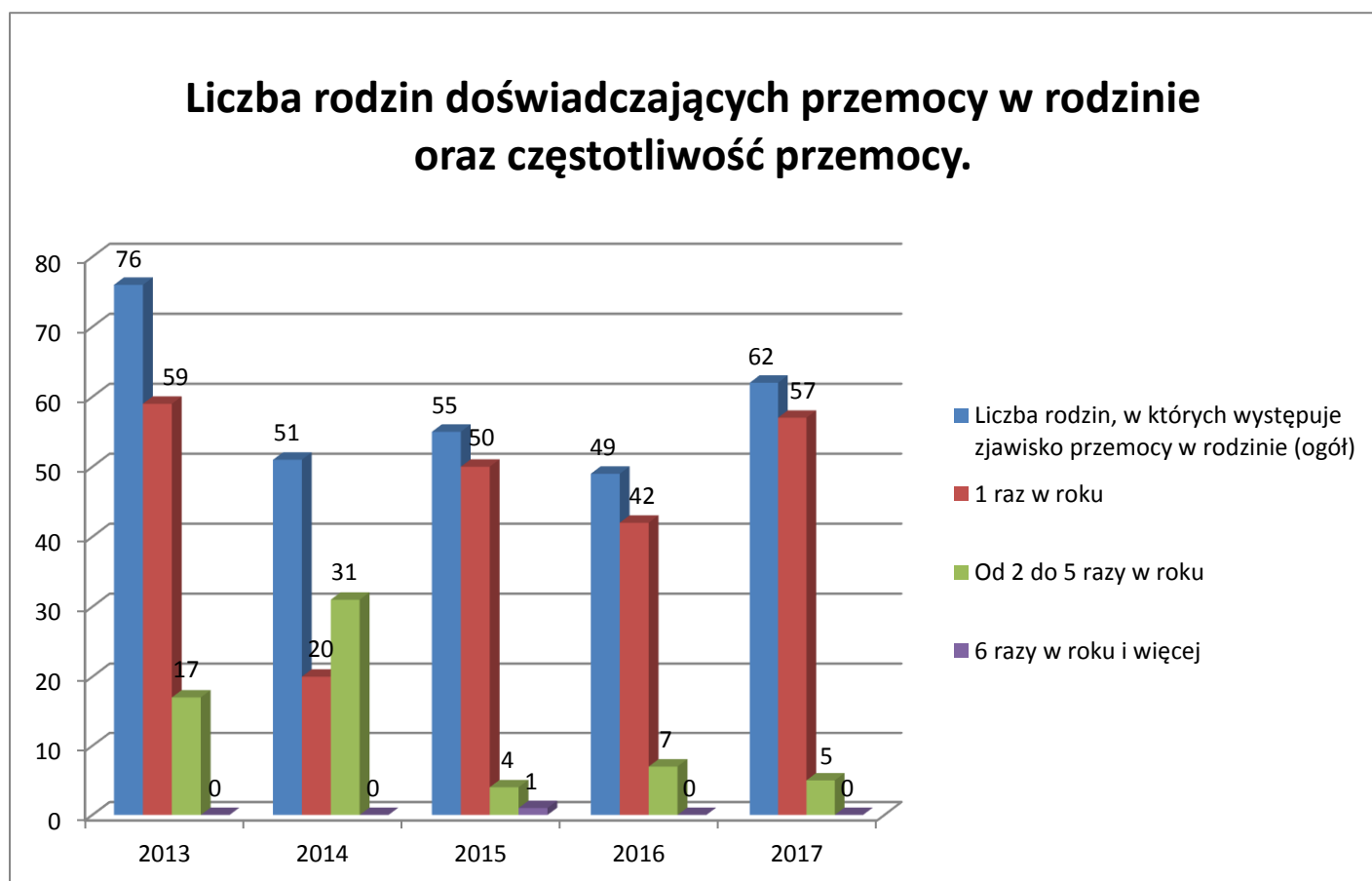
Trudno określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie, ponieważ nie wszystkie akty przemocy są ujawnione.

Na terenie Gminy Dukla dane liczbowe dotyczące przemocy są gromadzone głównie w podmiotach. Są to: Policja, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i tym samym analiza skali przemocy w gminie oparta jest na źródłach gromadzonych w w/w podmiotach zajmujących się głównie przemocą w rodzinie.

Z danych analitycznych gromadzonych przez podmioty zajmujące się problemem przemocy wynika, że sprawcami przemocy najczęściej są mężczyźni, a ofiarami – kobiety. Najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna , fizyczna. Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej osoby najbliższe- w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci – rodzice. W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol, potem trudna sytuacja materialna.

Analiza skali przemocy w rodzinie w Gminie Dukła oraz prowadzonych działań pomocnych w latach 2013-2017

Wykres 1.

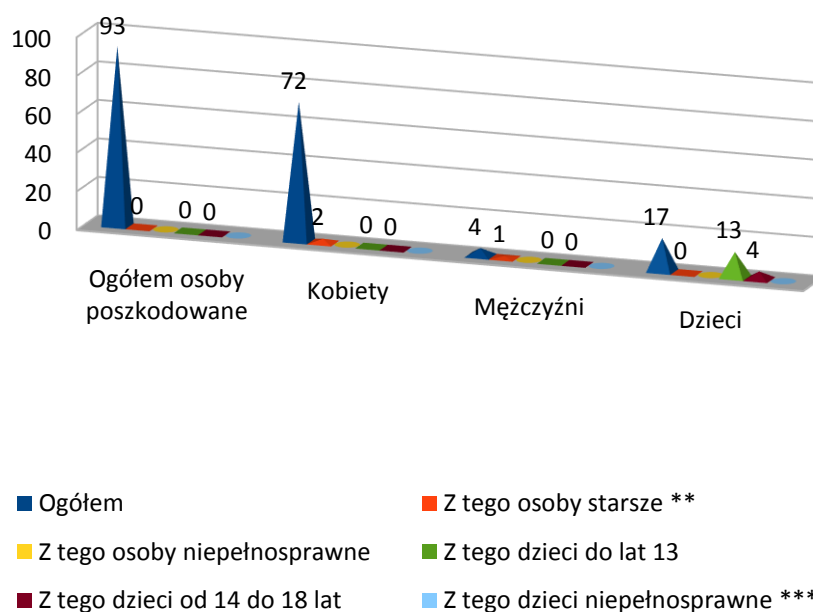

Liczba rodzin które doświadczają przemocy w rodzinie od 2013 do 2016 roku znacząco spadła i utrzymywała się w okolicy od 49 do 55 rodzin rocznie. Ta sytuacja jednak zmieniła się w 2017 roku, ponieważ liczba ta wzrosła do 62 rodzin rocznie. Częstotliwość zjawiska przemocy w rodzinach w ciągu tych lat była zróżnicowana. W 2013 roku przemoc najczęściej miała miejsce raz w roku – 59 rodzin, a w 17 rodzinach zdarzyła się od 2 do 5 razy w roku. W 2014 roku pomimo tego, że rodzin pokrzywdzonych było mniej, to jednak częściej dochodziło w nich do przemocy – w 31 rodzinach od 2 do 5 razy w roku. W 2015 roku częstotliwość przemocy w rodzinie wyglądała następująco: na 55 rodzin w 50 przypadkach przemoc wystąpiła 1 raz w roku, a zaledwie w 4 rodzinach od 2 do 5 razy rocznie. Jednak 2015 rok był jedynym rokiem,

w którym przemoc w jednej rodzinie wystąpiła 6 razy w roku lub więcej. W roku 2016 można zauważyć spadek liczby rodzin, w których dochodziło do przemocy – 49, gdzie 42 przypadki miały miejsce 1 raz w roku, a w 7 rodzinach od 2 do 5 razy w roku. Natomiast w roku 2017 liczba rodzin doświadczających przemocy wzrosła w stosunku do poprzednich lat (2014-2016) i wynosiła 62 rodziny. Częstotliwość zjawiska przemocy 1 raz w roku wystąpiła w 57 rodzinach, natomiast w 5 przemoc miała miejsce od 2 do 5 razy w roku.

Wykres 2.

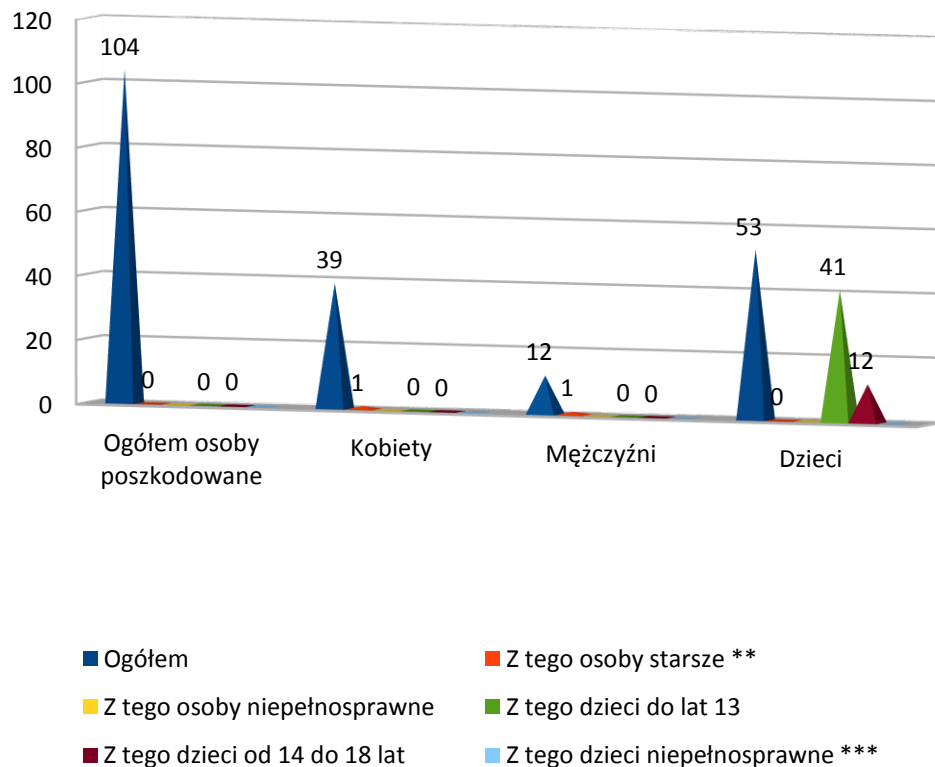
Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w roku 2013.

W 2013 roku w sumie poszkodowanych z tytułu przemocy w rodzinie było 93 osoby. Z tego aż 72 to kobiety, 4 to mężczyźni oraz 17 dzieci. Z 72 poszkodowanych kobiet, 2 były osobami starszymi. Spośród 4 mężczyzn 1 był powyżej 67 roku życia. Niepełnosprawne dzieci nie były ofiarami przemocy w rodzinie w roku 2013 oraz 2014 co będzie widoczne na kolejnym wykresie, jednak w roku 2015 będą już 3 takie przypadki. Wśród 17 skrzywdzonych przemocą dzieci w roku 2013 – 13 miało do 13 lat, natomiast 4 osoby były w przedziale wiekowym 14-18 lat.

Wykres 3.

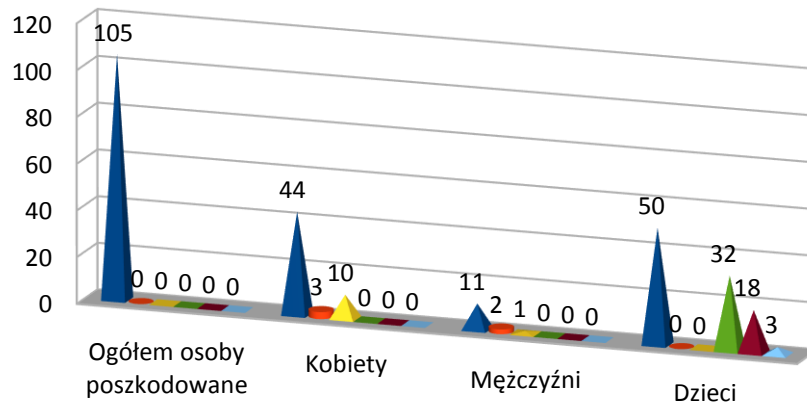
Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w roku 2014.

W stosunku do roku 2013 ogólna liczba osób poszkodowanych wzrosła o 11. Zmieniły się natomiast kategorie osób poszkodowanych. Liczba dotkniętych przemocą kobiet spadła prawie o połowę, natomiast trzykrotnie zwiększyła się liczba pokrzywdzonych mężczyzn. Także ponad trzy razy więcej dzieci było ofiarami przemocy w stosunku do roku poprzedniego z czego większość miało do 13 lat. Wśród kobiet i mężczyzn po jednej osobie wśród skrzywdzonych znalazły się osoby starsze.

Wykres 4.

Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w roku 2015.

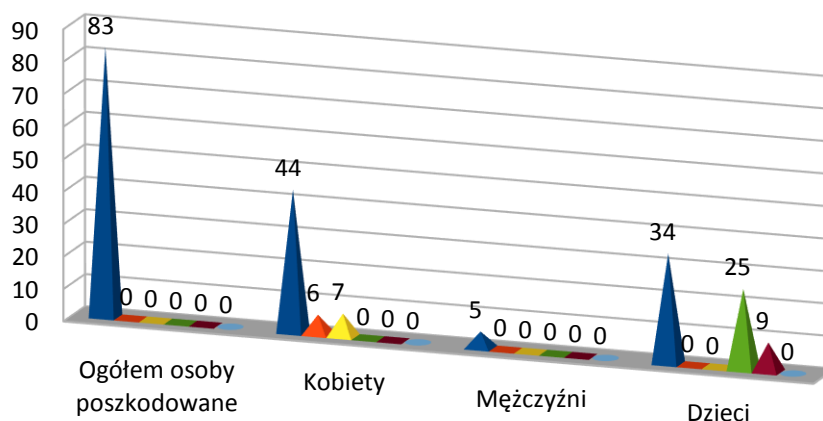

- Ogółem
- Z tego osoby starsze **
- Z tego osoby niepełnosprawne
- Z tego dzieci do lat 13
- Z tego dzieci od 14 do 18 lat
- Z tego dzieci niepełnosprawne ***

Rok 2015 był rekordowy spośród 3 ostatnich lat, jeśli chodzi o ogólną liczbę osób poszkodowanych gdyż było ich aż 105. To wzrost o 1 osobę w porównaniu do roku poprzedniego, oraz o 12 w stosunku do 2 lat wstecz. Najwięcej skrzywdzonych przemocą było dzieci – 50, kobiet 44 oraz 11 mężczyzn. Nie obserwowanym zjawiskiem w poprzednich 2 latach byli niepełnosprawni wśród ofiar przemocy. W roku 2015 aż 10 spośród 44 kobiet to poszkodowane kobiety niepełnosprawne. Na 11 mężczyzn była jedna osoba ze stwierdzoną niepełnosprawnością, a w gronie 50 dzieci – 3 to dzieci niepełnosprawne. Zaobserwowaliśmy także wzrost przemocy w stosunku do osób starszych. Ilość pokrzywdzonych osób powyżej 67 roku życia wzrosła zarówno u kobiet do 3 oraz u mężczyzn do 2. 32 z 50 to dzieci do lat 13, natomiast pozostali to przedział wiekowy między 14 a 18 lat.

Wykres 5.

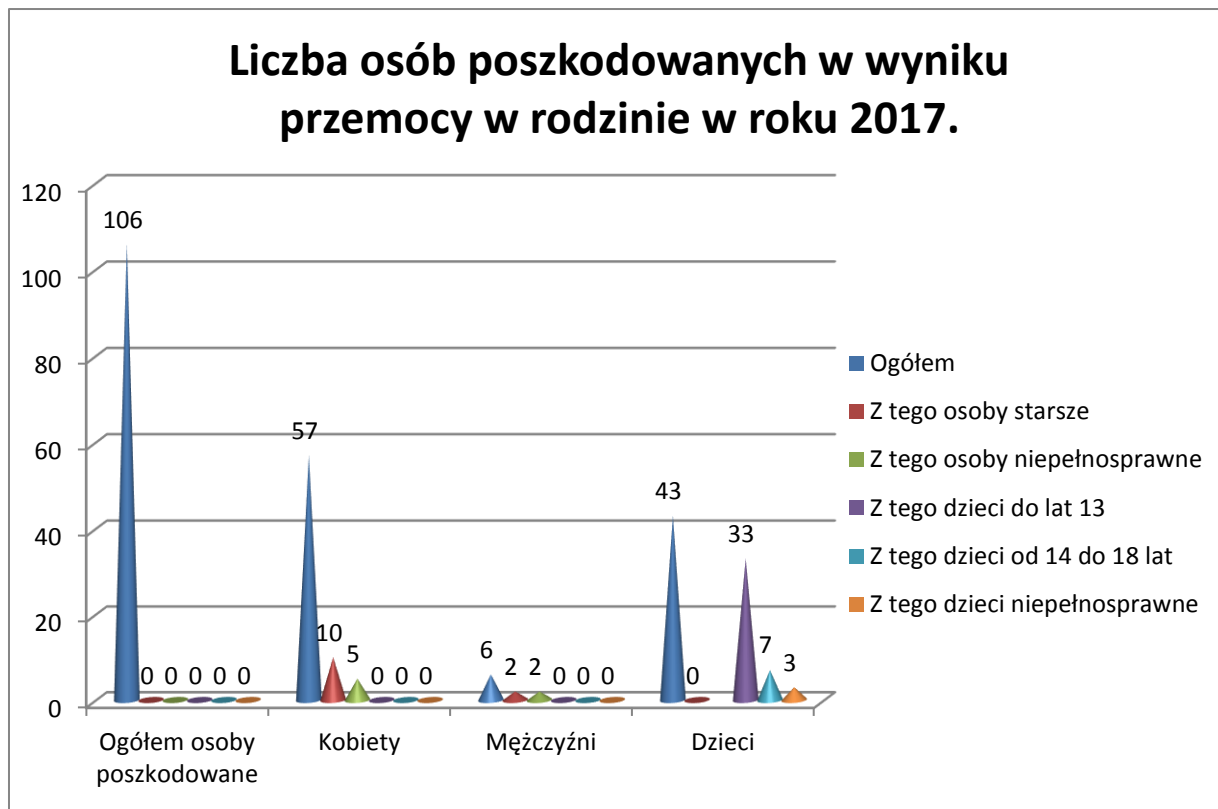
Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w roku 2016.

- Ogółem
- Z tego osoby starsze **
- Z tego osoby niepełnosprawne
- Z tego dzieci do lat 13
- Z tego dzieci od 14 do 18 lat
- Z tego dzieci niepełnosprawne ***

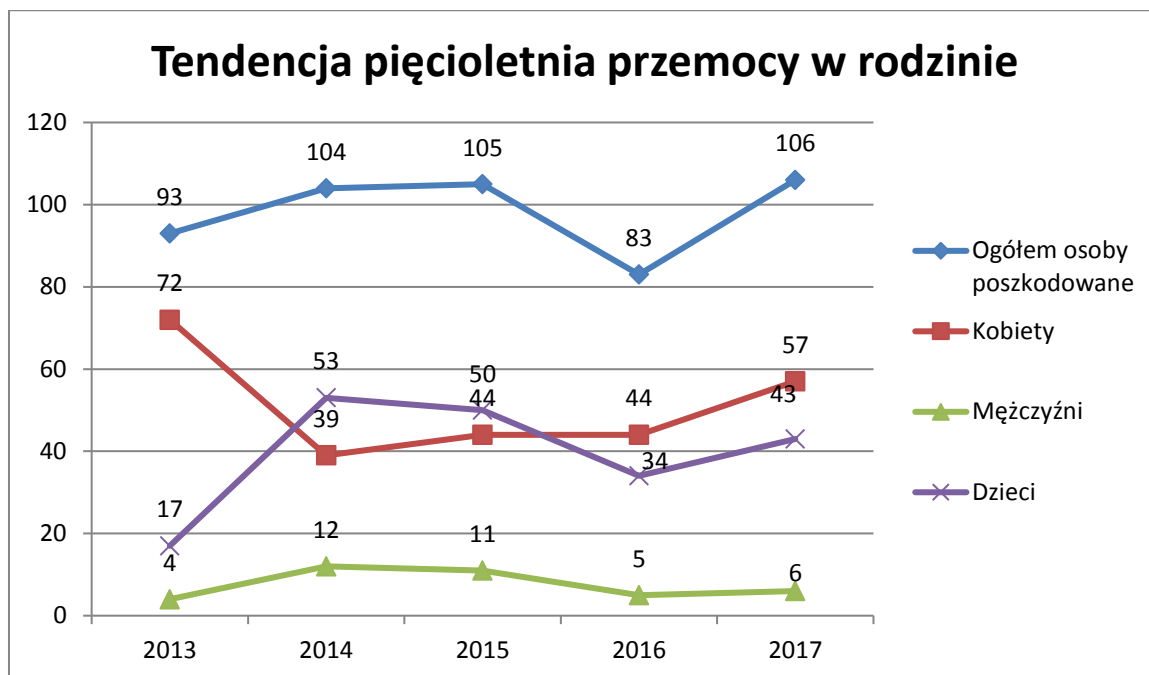
Zdecydowanie najmniej osób poszkodowanych było w roku 2016 bo o 10 mniej niż w 2013, o 21 mniej niż w roku 2015 i o 22 mniej niż w 2015. W ostatnich 2 latach najczęstszymi ofiarami przemocy były dzieci, natomiast w tym roku znów obserwujemy, że to kobiety są najbardziej poszkodowane. Spośród 83 ofiar – 44 to kobiety, 34 to dzieci. Jedynie 5 mężczyzn zostało dotkniętych przemocą. Z 44 kobiet 6 są to osoby powyżej 67 roku życia, natomiast 7 to kobiety niepełnosprawne. Wśród mężczyzn każdy z tej 5 był osobą zdrową, pełnoletnią, poniżej 67 roku życia. 25 dzieci do lat 13 padło ofiarą przemocy. Od 3 lat obserwujemy tutaj spadek co jest pozytywnym wydarzeniem. Także jedynie 9 dzieci w przedziale wiekowym 14-18 doświadczyła przemocy czyli połowa mniej niż rok wcześniej.

Wykres 6.

W 2017 roku poszkodowanych z tytułu przemocy w rodzinie było ogółem 106 osób. Z czego najwięcej osób poszkodowanych to kobiety, ponieważ aż w liczbie 57. Poszkodowanych mężczyzn z tytułu przemocy było 6, natomiast dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą było 43. Z 57 poszkodowanych kobiet - 10 to osoby starsze oraz 5 kobiet to osoby niepełnosprawne. Spośród 6 mężczyzn były 2 osoby starsze oraz 2 osoby niepełnosprawne. Sytuacja z poszkodowanymi dziećmi z tytułu przemocy wygląda następująco: ogółem było 43 takich dzieci, troje z nich było niepełnosprawne, 33 dzieci było w wieku do 13 lat, a 7 z nich to osoby w wieku od 14 – 18 lat.

Wykres 7.

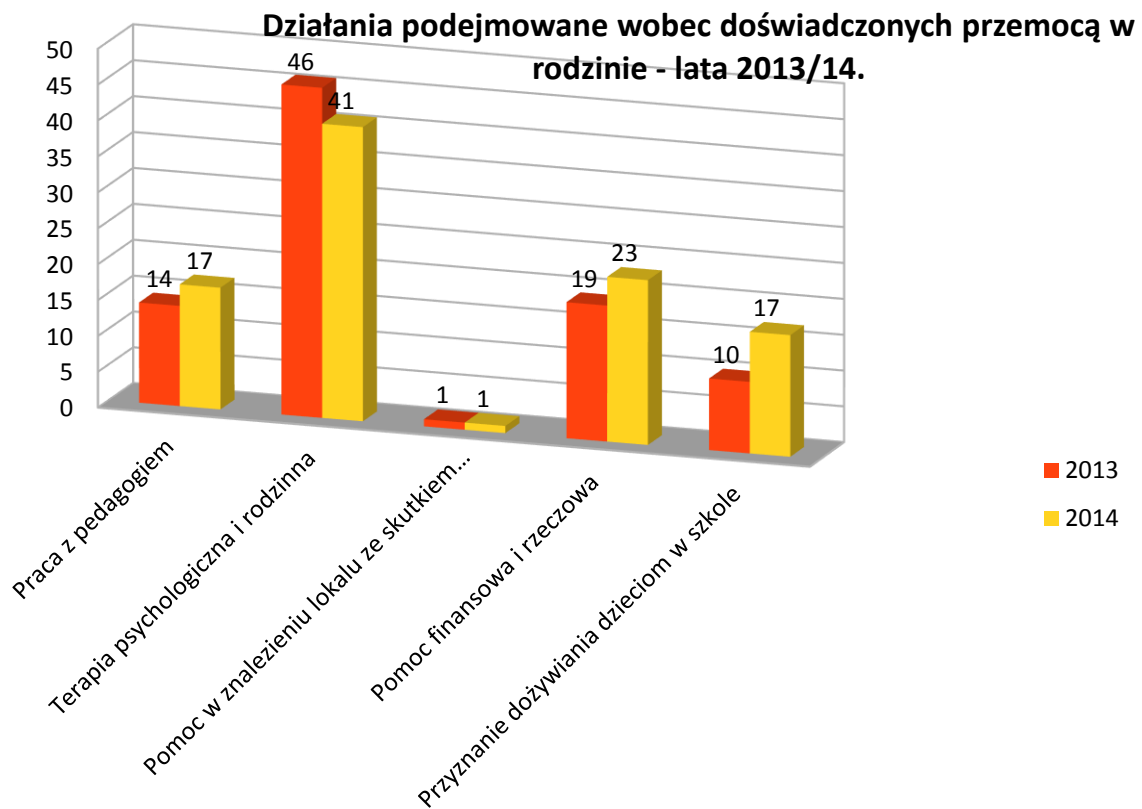
W ostatnich 5 latach zjawisko przemocy w rodzinach przedstawia się następująco: Liczba ogólna osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2013 do 2015 wzrosła z 93 do 105. Jednak po roku 2015 widoczny jest gwałtowny spadek przemocy w rodzinach, ponieważ w 2016 roku wynosił on 83 osoby poszkodowane. W 2017 roku liczba osób poszkodowanych ponownie wzrosła i wynosiła 104 osoby poszkodowane. Przemoc wobec kobiet w 2013 roku była największa i wynosiła 72 poszkodowane kobiety, jednak w następnym roku 2014 liczba ta znacznie się zmniejszyła – 39 kobiet. Na przestrzeni lat od 2015 do 2017 roku liczba kobiet, które doświadczyły przemocy w rodzinie, wzrosła i w 2017 roku była to liczba 57 osób. Sytuacja skrzywdzonych mężczyzn jest następująca: w 2013 roku były to zaledwie 4 osoby, do 2014 roku ta liczba wzrosła do 12 mężczyzn, jednak od tego roku liczba ta zmniejszyła się i w 2017 roku wynosiła 6 osób. Od 2013 roku znacznie zmieniła się sytuacja dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie, ponieważ wówczas było ich 17, a w 2014 roku liczba ta wyniosła już 53 osoby. Jednak od tego roku można zauważyć spadek liczby dzieci pokrzywdzonych – w 2015 roku 44 osoby, w 2016 roku 34 osoby. Rok 2017 przyniósł wzrost liczby dzieci pokrzywdzonych z tytułu przemocy w rodzinach i wynosił 43 osoby.

Wykres 8.

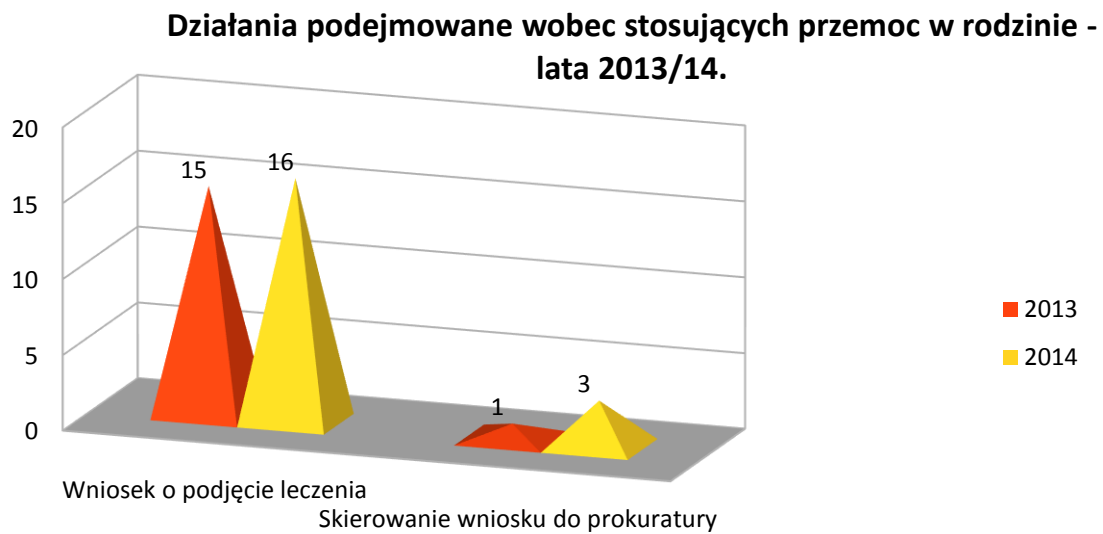
Najwięcej niebieskich kart wydano w 2013 roku, było to 76 kart. W kolejnych dwóch latach ta liczba zmniejszyła się (o 21 kart) i zarówno w 2014 jak i 2015 roku tych kart sporządzono 55. Rok 2016 przyniósł jeszcze mniejszą liczbę niebieskich kart, można zauważyć tutaj wyraźną poprawę, ponieważ wydano wtedy 49 niebieskich kart. Natomiast w roku 2017 liczba kart wzrosła, ponieważ wydano ich 68. Podmiotem najczęściej wszczynającym procedurę ich wydania była policja. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej dwukrotnie w latach 2013 i 2015, jednokrotnie w latach 2014 i 2016 oraz 4 razy w roku 2017 wydała niebieską kartę.

Wykres 9.

Najczęściej podejmowanym działaniem zarówno w latach 2013 i 2014 była terapia psychologiczna i rodzinna. Ilość korzystających z niej osób to odpowiednio 46 w roku 2013 i 41 w 2014. Z pracy z pedagogiem skorzystało 14 osób w roku 2013 i 17 osób rok później. Z pomocy w znalezieniu lokalu ze skutkiem pozytywnym w obydwu zestawionych latach skorzystało po 1 osobie. Kolejną częstą formą pomocy to pomoc finansowa czy też rzeczowa. 19 osób doświadczyło takiej właśnie pomocy w 2013 roku, natomiast 23 osoby w roku 2014. Ostatnim podejmowanym działaniem wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie było przyznanie dożywiania dzieciom w szkole. Z tej formy działania skorzystało 10 osób w roku 2013, a rok później 17 osób.

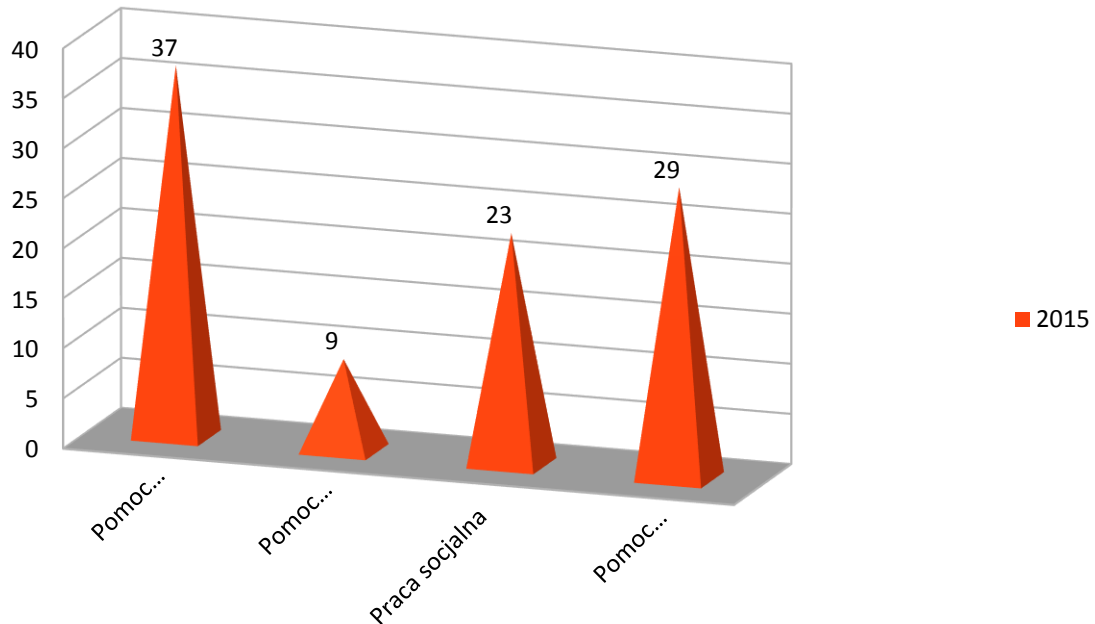
Wykres 10.

Nie tylko ofiary przemocy ale także osoby stosujące przemoc zostały objęte odpowiednimi działaniami. W 2013 roku wobec 15 osób złożono wnioski o podjęcie leczenia, a także 1 raz skierowany został wniosek do prokuratury. W 2014 roku było już 16 wniosków o podjęcie leczenia, tak więc wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1. Skierowano także o 2 wnioski do prokuratury więcej niż w roku ubiegłym, czyli w roku 2014 były to wnioski wobec 3 osób.

Wykres 11.

Działania podejmowane wobec doświadczających przemocy w rodzinie w roku 2015.

Działania wobec osób które doświadczyły przemocy w rodzinie w roku 2015 nieco różnią się od działań podejmowanych w latach 2013 i 2014. Nowością to pomoc prawna czy też praca socjalna. Z pomocy psychologicznej skorzystało 37 osób, z pomocy prawnej 9 osób. Działania w dziedzinie pracy socjalnej podjęło 23 osoby, natomiast pomoc finansowa i rzeczowa dotarła do 29 osób. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w roku 2015: 7 osób objętych pomocą psychologiczną.

Wykres 12.

Wobec 46 osób podjęto pomoc psychologiczną. Z pomocy prawnej skorzystało 21 osób. Pracę socjalną podjęło 22 osoby. Kolejną z form działania podejmowanego wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie w roku 2016 była pomoc finansowa i rzeczowa. Taką formę pomocy otrzymało 11 osób. Także w roku 2016 pojawiła się nowość w postaci finansowania letniego i zimowego wycieczki dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy i alkoholizmu. Z takiego typu pomocy skorzystało 8 osób.

Jeśli chodzi o osoby które stosowały przemoc w rodzinie a więc były agresorami, podjęto działania w postaci zajęć korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy. Liczba osób która skorzystała z tego programu to: 4.

Wykres 13.

Wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie w 2017 roku podjęto następujące działania: najwięcej osób skorzystało z pomocy z pracy socjalnej, ponieważ aż 53. Natomiast 30 osób skorzystało z pomocy psychologicznej, a wiele osób korzystało również z pomocy finansowej i rzeczowej – 25. Kolejną z form działania wobec osób doświadczających przemocy była pomoc prawna, z której skorzystało 13 osób. Z finansowania wypoczynku dla dzieci skorzystała zaledwie jedna rodzina. W porównaniu do danych przytoczonych w poprzednim rozdziale można założyć, że liczby te nie odzwierciedlają skali zjawiska przemocy w Gminie Dukla, liczącej 14.775 osób. Wiele osób ukrywa fakt występowania przemocy w swojej rodzinie, jak również sąsiedzi i znajomi rzadko zgłaszają taką sytuację do odpowiednich instytucji.

V ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE DUKŁA

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu ofiary i decyzjach, jakie podejmuje, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

VI CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie , zwiększanie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc, ochrona ofiar przemocy oraz ograniczenie skali zjawiska w Gminie Dukła

CELE SZCZEGÓLOWE

1. Zmiana postaw społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie poprzez edukację

Zadania :

- 1) rozpowszechnianie informacji na temat przemocy domowej poprzez artykuły w lokalnej prasie, ulotki, publikacje w internecie.
- 2) aktualizowanie bazy danych o instytucjach świadczących pomoc rodzinom uwikłanych w przemoc i oferowanych form wsparcia,
- 3) prowadzenie działalności informacyjno-konsultacyjnej skierowanej do społeczeństwa lokalnego, dzieci i młodzieży.
- 4) Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie z zakresu podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie

2. Ograniczanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie

Zadania:

- 1) prowadzenie monitoringu na terenie Gminy Dukla,
- 2) rozpowszechnianie procedury "Niebieskiej Karty" w środowisku,
- 3) prowadzenie interwencji kryzysowej w rodzinach poprzez wykorzystanie procedury „Niebieskiej karty”,
- 4) ścisła współpraca z policją, szkołami, instytucjami pozarządowymi oraz instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie,
- 5) poradnictwo psychologiczne i prawne.

3. Usprawnienie systemu interwencji i wsparcia rodziny

Zadania :

- 1) kontynuacja prac Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych,
- 2) podnoszenie wiedzy i kwalifikacji, doskonalenie nabytych umiejętności członków Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 3) pomoc specjalistyczna prowadzona w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie oraz w Poradni Psychiatrycznej i Odwykowej w Krośnie poprzez dostosowanie świadczeń do istniejących potrzeb,
- 4) zapewnienie schronienia dla osób uwikłanych w przemoc,
- 5) analiza wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe i wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o przemocy domowej,
- 6) występowanie z wnioskami do Prokuratury o wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie o znęcanie się nad rodziną,
- 7) występowanie do odpowiednich jednostek organizacyjnych i służb z wnioskami o podjęcie działań interwencyjnych lub prewencyjnych, w sprawach, gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie.
- 8) Kierowanie osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

- 9) Wspieranie dzieci i młodzieży poprzez uczestnictwo w koloniach, spotkaniach wyjazdowych celem zastosowania działań profilaktycznych w związku z przemocą, problemem nadużywania alkoholu występujących w rodzinie.
- 10) Kierowanie do GKRPA lub sądu wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywających alkoholu.

4. Prowadzenie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie możliwości dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową

Zadania :

- 1) zapewnienie dostępu do konsultacji specjalistycznej,
- 1) prowadzenie poradnictwa socjalnego,
- 2) kontynuacja funkcjonowania telefonu zaufania przeznaczonego dla osób potrzebujących pomocy w związku z przemocą 987,
- 3) prowadzenie konsultacji dla rodzin, rodziców, opiekunów dzieci, polegających na utrwalaniu właściwych postaw rodzicielskich wzmacniających więzi rodzinne,
- 4) ścisła współpraca z instytucjami, organizacjami posiadającymi bazę lokalową tj. między innymi hostele, schroniska, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.
- 5) Organizacja szkoleń, warsztatów

5. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji osób zajmujących się problemem przemocy na terenie Gminy Dukła:

- 1) podnoszenie wiedzy i kompetencji przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 2) systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz udzielania pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie poprzez uczestniczenie w szkoleniach w zakresie przemocy, organizowanie, współfinansowanie szkoleń,
- 3) organizowanie na terenie placówek oświatowo-wychowawczych działań profilaktycznych minimalizujących zachowania agresywne wśród uczniów,

- 4) zwiększanie skuteczności udzielania pomocy poprzez wzajemną wymianę doświadczeń instytucji wspierających rodziny, w których występuje przemoc poprzez organizację warsztatów, spotkań służb zajmujących się przemocą.

6. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi działającymi w środowisku lokalnym na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie:

- 1) inicjowanie powstawania stowarzyszeń i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, pozyskiwanie partnerów społecznych,
- 2) ścisła współpraca z kościołami, związkami wyznaniowymi, organizacjami pozarządowymi,
- 3) podejmowanie inicjatyw zmierzających do udziału podmiotów niepublicznych w realizację zadań z zakresu pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.

VII MONITORING I EWALUACJA

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych i rzetelnych informacji o stanie prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy.

Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań programowych

Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są: liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, liczba wypełnionych Niebieskich Kart, ilość interwencji, udzielania porad i konsultacji psychologicznych związanych z przemocą, liczba uczestniczących w programach terapeutycznych osób dotkniętych przemocą.

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu. Ewaluacja Programu służyć będzie ocenie skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów i będzie oparta o następujące kryteria.

- a) Skuteczność – porównanie faktycznych rezultatów

- b) Trafność – czy założenia i wytyczone cele realizowane są zgodnie z potrzebami które mają być zaspokojone i problemami, które mają zostać rozwiązane.
- c) Użyteczność- - sprawdzenie i analiza czy wyniki Programu okazały się rzeczywiście pomocne i korzystne dla odbiorców
- d) Trwałość – przedstawienie informacji na temat szans trwania efektów podejmowanych zadań w perspektywie długookresowej.

Okres wdrażania założeń, celów , zadań Programu przypada na lata 2018-2020.

VIII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą środki gminy przeznaczone na działania wyszczególnione w programie. Dodatkowo, niektóre działania z zakresu przeciwdziałania przemocy będą realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.